

Mondstuk van die Suid-Afrikaanse aartappelbedryf • Mouthpiece of the South African potato industry

# CHIPS

VOL 36 NO 2 • MARCH / APRIL 2022

**LIMPOPO-KULTIVARPROEF  
ONDER BESPROEIING  
OP DENDRON IN 2021**

**Kultivarprestasie op  
varsproduktemarkte**

**DIE AARTAPPELBLAARMYNER:  
BEHEEROPSIES  
TEEN DIE PAPIES**

**A diversified approach  
for greater liquidity**

**#PassThePotato:  
Giving back is good business**

# Markmonitor: Wat het in 2021 met aartappels op die varsproduktemarkte gebeur?

Deur Janó Bezuidenhout en FP Coetzee; Aartappels SA

In Figuur 1 in hierdie artikel word 2021 se daaglikse beskikbare voorraadvlakke (alle markte en alle klasse) met die daaglikse gemiddelde prys (alle markte en alle klasse) vergelyk.

Aan die begin van Januarie het pryse skerp gedaal, onder andere weens nat sakkies en groter voorrade. Die prystendens vir Januarie tot Maart was meestal sywaarts. Vanaf April het die tendens begin styg en het dit bly styg, totdat dit teen einde September 2021 'n rekordprys bereik het met 'n daaglikse gemiddelde prys van R101.92 per 10 kg-sakkie.

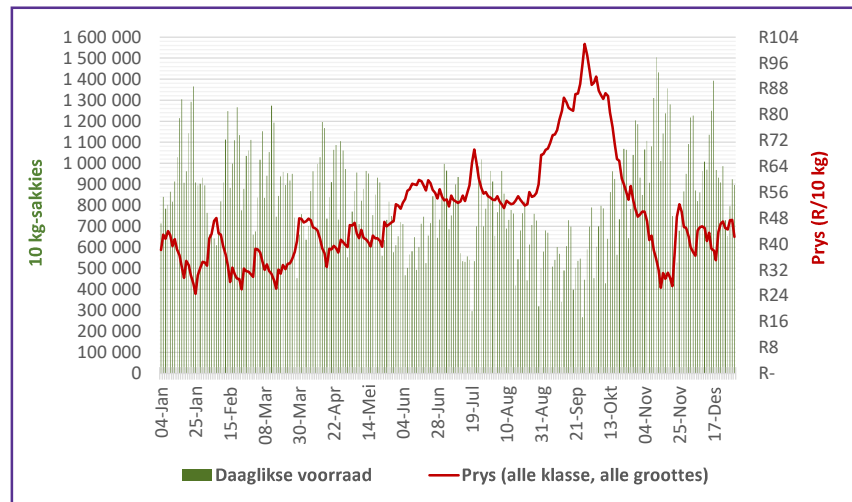
Daarna het die prys binne sewe weke met R75.44 per 10 kg-sakkie gedaal. Die gemiddelde daaglikse voorraadvlakke het die afgelope vier jaar gedaal en daar was gemiddeld 825 000 10 kg-sakkies per dag op die varsproduktemarkte (VPM'e) beskikbaar.

### Vier-jaar gemiddelde daaglikse voorraad

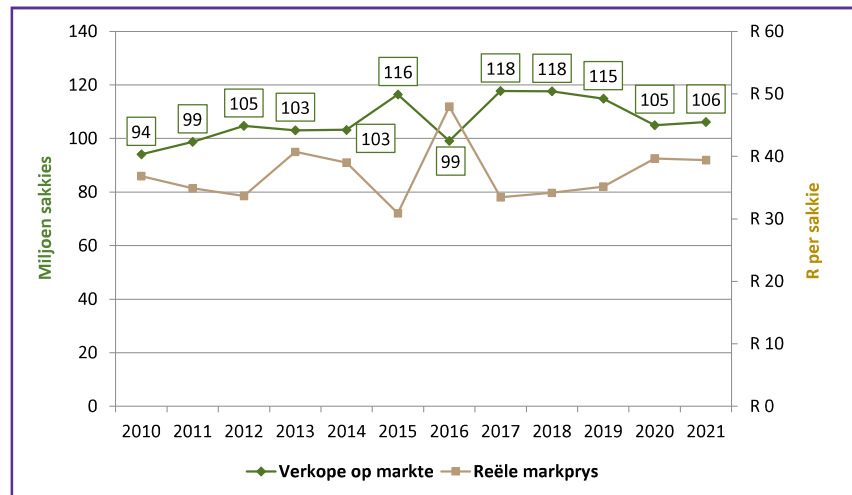
Gedurende Mei tot Oktober was daar 'n afwaartse tendens in die gemiddelde daaglikse voorraad gedurende die jaar, oor die laaste vier jaar. Gedurende die eerste twee maande asook die laaste twee maande van die jaar, was daar 'n opwaartse tendens in die gemiddelde daaglikse voorraadvlakke van die laaste vier jaar.

Figuur 2 illustreer die negatiewe verband tussen verkope op die

**Figuur 1: Daaglikse beskikbare voorraad vs. daaglikse gemiddelde prys in 2021 (alle klasse en alle markte).**



**Figuur 2: Verkoopsvolume vs. reële pryse vir aartappels op VPM'e (kalenderjare).**

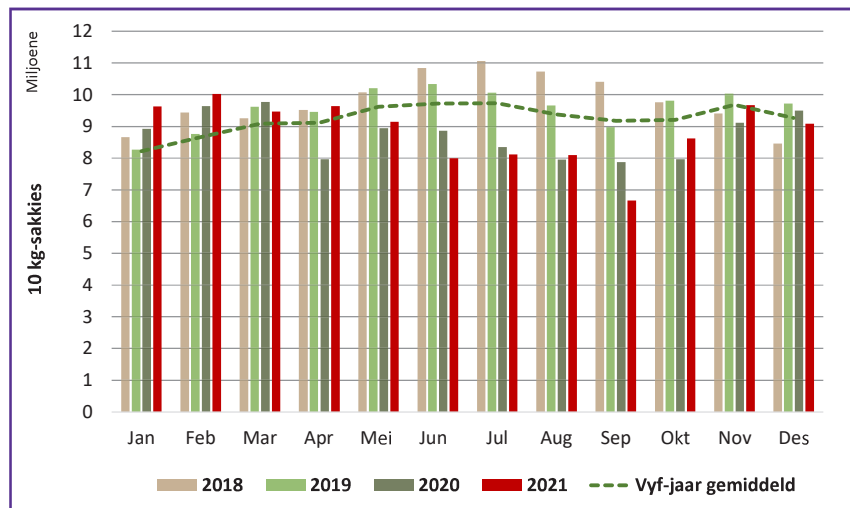


nasionale VPM'e en die gemiddelde reële markprys, nadat daar vir inflasie voorsiening gemaak is. Elke keer wanneer 'n groter oes bemark word, daal die reële prys, of andersom. Let op die groot styging in reële pryse in 2016, wat met redelike groot volumedalings gepaardgegaan het. Dit is ook duidelik uit die figuur dat die reële prys oor tyd sywaarts beweeg. Markpryse sukkel om inflasie oor die lang termyn te klop.

Let egter op die gemiddelde markpryse vir 2015, 2017, 2018 en 2019 wat die vier grootste oeste tot dusver verteenwoordig. Dit is duidelik dat 2017, 2018 en 2019 se reële pryse opwaarts beweeg het. Indien daar slegs na die laaste vyf jaar in *Figuur 2* gekyk word, is daar 'n opwaartse tendens in die reële prys waar drie van die vyf jare groot oeste behels het.

Maandelikse verkoopsvolumes op markte word in *Figuur 3* aangedui. Die laaste twee jaar het maandelikse verkope gedurende Mei tot Oktober onder die vyf-jaar gemiddeld inbeweeg. Die hoogste verkope vir 'n maand was

**Figuur 3: Maandelikse verkoopsvolumes op markte vir die laaste vier jaar.**



in Februarie, waar net meer as tien miljoen sakkies verkoop is. Die laagste verkope was gedurende September 2021 toe slegs 6.7 miljoen sakkies verkoop is, wat ook die laagste verkope in die laaste vier jaar was. Die hoogste verkope per maand tot dusver was gedurende Julie 2018, met net oor die elf miljoen sakkies wat verkoop is.

**Produksiestreke se voorsiening aan VPM'e**

In *Tabel 1* word die verskillende produksiestreke se verkope op die markte vir die 2021-kalenderjaar uiteengesit, alhoewel sommige streke oor verskeie kalenderjare bemark. Die drie grootste produksiestreke naamlik Limpopo, Oos-Vrystaat en Wes-Vrystaat, het in

**Tabel 1: Voorsiening aan VPM'e in die 2021-kalenderjaar.**

Streek	Aantal 10 kg-sakkies	% van totaal	Gem. prys (R/10 kg)	% van verkope op VPM'e			
				Klas 1	Klas 2	Klas 3 en 4	Klas 1 M
Limpopo	32 773 061	31%	R55.63	87%	10%	3%	22%
Oos-Vrystaat	18 468 355	17%	R42.48	67%	21%	12%	14%
Wes-Vrystaat	16 663 560	16%	R49.07	69%	22%	9%	22%
Sandveld	8 197 322	8%	R49.17	76%	22%	2%	22%
Suidwes-Vrystaat	6 898 717	6%	R38.63	78%	13%	8%	23%
Noordwes	6 589 538	6%	R40.05	82%	11%	7%	18%
KwaZulu-Natal	5 624 300	5%	R42.21	77%	18%	6%	18%
Noord-Kaap	4 150 961	4%	R49.31	60%	22%	18%	18%
Gauteng	2 893 586	3%	R36.36	85%	11%	4%	27%
Noordoos-Kaap	1 614 348	2%	R41.35	68%	23%	9%	22%
Mpumalanga	937 725	1%	R35.40	71%	24%	5%	14%
Ceres	785 581	1%	R44.53	85%	8%	7%	29%
Oos-Kaap	472 953	0.4%	R51.14	78%	13%	8%	26%
Suidwes-Kaap	45 422	0.04%	R41.12	83%	16%	1%	23%
Suid-Kaap	41 565	0.04%	R45.57	50%	43%	6%	18%
Loskopvallei/Marble Hall	690	0%	R29.86	100%	0%	0%	71%
<b>Totaal</b>	<b>106 157 684</b>	<b>100%</b>	<b>R47.75</b>	<b>77%</b>	<b>16%</b>	<b>7%</b>	<b>20%</b>

Tabel 2: Verkope op VPM'e in die 2021-kalenderjaar.

Mark	Aantal 10 kg-sakkies	% van totaal	Gem. prys (R/10 kg)	% van verkope op VPM'e			
				Klas 1	Klas 2	Klas 3 en 4	Klas 1 M
Johannesburg-mark	43 211 100	41%	R47.43	82%	13%	5%	21%
Tshwane-mark	20 099 133	19%	R47.86	74%	19%	7%	18%
Durban-mark	9 362 498	9%	R48.90	79%	13%	9%	26%
Kaapstad-mark	8 809 614	8%	R49.30	74%	22%	4%	22%
Springs-mark	5 561 591	5%	R44.97	72%	19%	8%	17%
Klerksdorp-mark	3 351 571	3%	R45.04	69%	22%	10%	17%
Oos-Londen-mark	3 086 899	3%	R52.30	74%	18%	8%	24%
Bloemfontein-mark	2 761 635	3%	R50.48	68%	22%	11%	18%
Pietermaritzburg-mark	2 557 228	2%	R43.95	65%	21%	14%	18%
Port Elizabeth-mark	2 328 052	2%	R46.35	70%	20%	10%	24%
Welkom-mark	2 191 942	2%	R49.23	72%	16%	12%	16%
Vereeniging-mark	1 027 156	1%	R44.39	78%	15%	7%	16%
Witbank-mark	613 271	0.58%	R51.01	75%	18%	7%	16%
Mpumalanga-mark	352 362	0.33%	R48.73	68%	24%	8%	7%
Nelspruit-mark	347 683	0.33%	R54.75	66%	26%	8%	10%
George-mark	253 499	0.24%	R47.93	65%	22%	13%	14%
Kimberley-mark	159 044	0.15%	R46.69	79%	13%	8%	21%
Kei-mark (Umtata)	83 406	0.08%	R34.91	34%	30%	36%	5%
<b>Totaal</b>	<b>106 157 684</b>	<b>100%</b>	<b>R47.75</b>	<b>77%</b>	<b>16%</b>	<b>7%</b>	<b>20%</b>

2021 'n totaal van 64% van alle aartappels aan die markte voorsien teenoor 2020 se 60%.

Limpopo se verkope het met 17% jaar-op-jaar verhoog en was verantwoordelik vir 31% van alle verkope op die VPM'e, teen 'n gemiddelde prys van R55.63 per 10 kg-sakkie. Indien ons kyk na die klasverspreiding is dit duidelik dat 77% van alle verkope vir 2021, eersteklas aartappels is. Limpopo, Noordwes, Gauteng en die Suidwes-Kaap se persentasie Klas 1-verkope is almal meer as 80%.

Die nasionale gemiddelde prys van R47.75 per 10 kg-sakkie vir 2021, is bykans R1.91 per sakkie hoër as die vorige jaar. Ongeveer 1.2 miljoen meer sakkies is gedurende 2021 markte toe gestuur as in 2020. Die Oos-Vrystaat was in 2021 die tweede-grootste voorsiener van aartappels aan die markte, met 'n gemiddelde prys

van R42.48 per sakkie. Dit is R8.74 meer per sakkie as die vorige jaar, wat effens laer is as die gemiddelde prys vir alle VPM'e. Die Wes-Vrystaat was die derde-grootste voorsiener van aartappels aan die markte. 'n Gemiddelde prys van R49.07 per sakkie is behaal – dit is R6.14 meer per sakkie as die vorige jaar, wat weer effens hoër is as die gemiddelde prys vir alle VPM'e.

### Verskillende VPM'e se verkope

In Tabel 2 word 17 VPM'e se ontvangste en gevolglik verkope van aartappels vir die 2021-kalenderjaar aangetoon. Johannesburg-mark het vir dieselfde tydperk die meeste aartappels verkoop, met 41% van die totaal vir sowat 43 miljoen sakkies. Die vier grootste markte verkoop steeds sowat 77% van alle aartappels wat na die markte gekanaliseer word.

Johannesburg het die meeste aartappels verkoop, maar die gemiddelde prys van R47.43 per sakkie is effens laer as die nasionale gemiddeld van R47.75 (Tabel 2). Uit die top vyf markte was drie markte, naamlik Tshwane-, Durban- en Kaapstad-mark, se gemiddelde prys hoër as die nasionale gemiddeld.

### Ten slotte

Die jaar 2021 was 'n jaar van uiterstes met nuwe rekordpryse en baie lae pryse. Weersomstandighede het vir die tweede opeenvolgende jaar aangedui dat ons in 'n nat siklus is. Met insetkoste wat die hoogte inskiet, raak dit al hoe belangriker dat produsente goeie prysbestuur toepas en hul bemarkingstrategieë moet evalueer. 

Vir enige navrae, kontak  
Janó Bezuidenhout by  
jano@potatoes.co.za.